

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
1 évre	3 K.	1 évre	4-50 K.
1 évre	6 K.	1 évre	9— K.
1 évre	12 K.	1 évre	18— K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Székesfehérvár és kiadói címei:

Rozsnyai István-ter 1.

Tel. szám: 200.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszámba szerint.

Felolvasó szerkesztő és lapfajdonos: Baranyay Lajos.

Az emberiség átka.

Az olasz kamara pénteki ülésén viharos jelenetek játszódtak le. A kormány zárt ülést akart megszavaztatni, mire a socialista párt nevében Turati képviselő ez ellen tiltakozott s egyebek közt azt mondta, hogy „ilyen indítványokat csak olyan képviselők terjeszthetnek elő, akik szabadkőművesek, vagy más érdekelték megbizásából meg akarják gátolni a politikai tárgyalások nyilvánosságát...”. A beszéd alatt a socialisták összeveszték a háboruspárti, nagyrészt szabadkőműves képviselőkkel s ilyen kiáltásokat hallattak:

— *Gazemberek! Vadállatok! Pojácák!*

Tudniuk kell, hogy Olaszországot egyenesen a szabadkőművesek uszították a saját szövetségei elleni háborúba s vitték bele a legbecstelenebb hitszegésbe, aminőt a történelem ismer. Az olasz szabadkőművesség nagymestere, Ferrari, Nathan utóda, még 1914. szept. 6-án körlevelet küldött szét a páholyfőnökökhez, melyben már akkor a legnyíltabban izgatott a háború mellett: „A páholyokban és azokon kívül minden testvérnek át kell érteni és azt a nézetet terjeszteni, hogy Olaszország számára üttöt az óra. A kormány megteheti és bizonyára meg is fogja tenni, mert utasítást kapott a páholyoktól, hogy a katonai és diplomáciai előkészítést kezébe vegye.” Ugyanazon év szept. 20-án kiadott nagymesteri körlevelében pedig így készíti elő a háborút: Minden szabadkőművesnek kötelessége, hogy a közvéleményt lehetőleg kedvezőre hangolja Anglia és Franciaország érdekében s ez különösen azoknak a testvéreknek feladata, kik a sajtó terén működnek. Minden eszközzel, esetleg egy Olaszország és Ausztria-Magyarország közti „casu belli” (háborusok) mesterséges teremtésével oda kell hatni, hogy Itália kilépjen a semlegességből s Franciaország

és Anglia oldalára álljon.* A kiadott jelszót a testvérek a pokol minden eszközével, pénzzel, terrortal, hazugsággal valóra váltották: Olaszország éppen a legnehezebb időkben briganti módon háttámadta eddigi szövetségeseit. A kiontott rengeteg vér, amely Doberdó szikláit s Trentinó völgyeit pirosra festette, átkot kiált az emberiség leggonoszabb ellenségeire, a szabadkőművesekre, kiknek hitványsága annál nagyobb, mert a világ előtt, mint a humanizmus, emberszeretet és könyörület lovagjai szoktak megjelenni. Az olasz socialisták kiáltásai: *gazemberek, vadállatok, pojácák*, ezen megismerésnek kitérései.

A szabadkőműves páholyok dolgoznak, Spanyolországban is a központi hatalmak ellen. Forradalmat szítnak a király ellen, amiért az nem hajlandó népét a háború szörnyűségeinek kitenni. A szabadkőművesség, melynek legfőbb célja

a keresztény vallásnak s a rajta épült társadalmi rendnek megdöntése, ösztönszerű gyűlölettel van eltelve a központi hatalmak ellen, mert országaikban még becsülete van a kereszténységnek.

Nem tudjuk, győz-e Spanyolországban a szabadkőműves gazság, vagy a nép és a király egyesült erővel le fogják tiporni a párisi Nagy Onensből tüzelt és angol pénzen szervezett szabadkőműves lázítást, annyi bizonyos, hogy ott is ugyanazon földalatti erők dolgoznak ellenünk, mint amelyek Olaszországot a becstelenség útjára terelték. Azok a titkos erők, melyek a belgrádi szabadkőműves páholyból irányították Ferenc Ferdinánd gyilkosainak golyóit s így megindították a világ legborzalmalmasabb, immár három éve tartó tragédiáját: valóban elmondhatjuk, hogy az emberiség legnagyobb ellensége, emberiajunkt végzetes átka a szabadkőművesség.

pontjából és a nemzetre nézve is szükséges. A háború után a haza mindenkinek munkálkodására rászorul. Dr. Csátiary előadását zajos tapssal honorálták.

Ennek végeztével gróf Széchenyi Viktor főispán indítványára a Hadigondozó Bizottság elnöke közlekedéssel Szógyény Marich Julia ősilagkeresztes hölgyet választották meg, Alelnöknek Magdiós István kanonokot és Hübner Károly bank vezérigazgatót, titkárnak egyhangulag Roediger Erzsit választották meg. Roediger Erzsit a háborus tevékenységnek egyik legtevékenyebb tagja. A törvényhatósági hadigondozóba küldendő négy tagnak Szógyény Marich Juliát, Magdiós István kanonokot, Vértsey József királyi tanácsost és Hübner Károlyt választották meg. A választás megejtése után Kiss Géza tő, főszámvevő, a városi hadiségegyirodának vezetője a székesfehérvári hadiözvegyek árvák és rokkantokról adott számadati felvilágosításokat. Szógyény Marich Julia a megválasztott tisztuk nevében köszönetet mondott s lelkes tevékenységét ígért. A nagyszámú értekezletet gróf Széchenyi Viktor főispán buzdító zárszavai fejezték be.

A székesfehérvári Hadigondozó.

Szombaton volt az alakuló gyűlés.

A hadigondozó intézményről a Fejérmegyei Napló már többször megemlékezett s megjelölte annak fontosságát úgy az állam, mint a társadalom szempontjából. Tulajdonképpen kétféle hadigondozó van, törvényhatósági és társadalmi. Szombaton a társadalmi hadigondozó megalakulása volt.

E háborus mozgalomnak első fázisa az volt, hogy a polgár mester levéljével felhívta a város intelligens közönségét a hadigondozásra való vállalkozásra. A közönség köréből nagyon sokan jelentkeztek, mondanunk sem kell. Ezeket hívta össze a polgármester szombaton délután öt órára a város-ház közgyűlési nagy termébe a formális megalakulásra. Az alakuló gyűlésre a közönség nagy számban jelent meg.

A gyűlést a polgármester nyitotta meg lelkes beszéddel s felszólította az értekezletet, hogy

alakuljon meg bizottsággá. Utána dr. Csátiary Emil városi aljegyző szépen felépített beszédben részletesen és világosan megmagyarázta a Hadigondozó mibenlétét. Ugyezen megrajzolta a hadigondozók feladatát és hangsúlyozta, hogy a hadigondozásnak különösen két irányban kell történnie. Lelki és testi gondozás legyen. Rajta kell lenni, hogy a hadiárvák és a rokkantak munkás tagjai legyenek a társadalomnak. Különösen a hadiárvákra legyen nagy gondunk. A mi kötelességünk és feladatunk gondoskodni arról, hogy azok az élet útjáról ne csusszanak. Legcélravezetőbb és legeredményesebb az lesz, ha minden hadiárvából azt nevelünk, aminek az atyja is nevelte volna.

A rokkantaknál ügyeljünk arra, hogy meglegyen nekik a megfelelő munkaalkalmuk. Ez tisztességes megélhetésük szem-

Székesfehérvár és az új vasuti program.

Serényi Béla gróf az új kereskedelmi miniszter, nagyszabású beruházási programot dolgozott ki a forgalom javítására, a vasuti hálózat és berendezés tökéletesítésére. Az első részlete a tervnek 95 millió koronát igényel s ennek keretében 42 pályaudvar kibővítése s több vonal kiépítése, illetve átalakítása szerepel. Ertesztésünk szerint a programban Székesfehérvár is benne van. Szerepel a programban Cellődmőlk is, amely nagyot nyer jelentőségében azzal, hogy azon keresztül akarják a balatoni vasutat Pozsonnyal s általában Északmagyarországgal összekötni.

A cellődmőlki tervet Székesfehérvár a maga javára használhatja fel. Nem lehetne megcsinálni a Szombathely—Cellődmőlk—Székesfehérvár—Budapest összeköttetést. Ezzel

jelentősen tehermentesének az amugy is túllerhelt Győr—Budapesti vonalat. E terv megvalósítása az államnak aránylag nagyon kevésbe kerülne, mert csak a Cöldömlök—Székesfehérvár vonalra nézve megterhelésére volna szükség. A költséget nagyon megérné, hogy Nyugat-magyarországot, jobban hozzátartozónak az ország szívéhez s elvonnák Ausztriától, ahová most kénytelen gravitálni. Stratégia szempontból se kicsinyelhető az így keletkező párhuzamos fővonal jelentősége.

Egy másik szintén Székesfehérvárt érdeklő új vasúti program a balatoni vasút új tervezése. Ez új tervet a Fejermegyei Napló még a múlt évben mint befejezett tényt megírta s most arról értesülünk, hogy az új kereskedelmi miniszter feltétlenül kérésztől is akarja vinni. A balatoni vasút tehát, kérésztől megy Székesfehérvárról s ez lesz a legnagyobb állomása. Valószínűleg még más új vasúti program is megvalósul, s az is közelről érdeklő Székesfehérvárt. A Jutas—zirci vonalat is elsőrangú fővonnallá akarják átállítani, Székesfehérváron kérésztől kötnék össze Budapesttel. Ez katonai szempontból is fontos vonal lenne.

— Szeplo, májfolt, pörsenés, artciszitáltság ápolására biztos hatása szer a „Korona tejkrém” (ezelőtt Crème de Lakteine), és a párszori használat után az arcot báronysimává és hófehérré teszi. Egy kis tégly 1-20 K. Nagytégly 2 K. Kapható Szűts Róbert gyógyszerárban.

HIREK.

— Erzsébet-rend. Gróf Esterházy Miklós Mórincót szülte, tett Schwarzenberg, Francisca hercegnőt, a miniszterelnök édes anyját, a királyné az Erzsébet-rend első osztályával tüntette ki. A hercegnőt kitüntetés alkalmából a főnti válogóból nagyon sokan kérezték üdvözölő távirataikkal.

— Katona kitüntetések. Az ellenség szemében tanúsított vitézségük és szolgálatukért a 69-ik gyalogezrednél Vándor Mihály hadnagy dícső elismeréssel; — a 10-ik huszárezrednél Szebeny Miklós főhadnagy dícső elismeréssel lettek kitüntetve.

— Károly király a Vértés Vitéznek. IV. Károly magyar király a Vértés Vitézbe verendő arany szőget küldött a szoborbizottságnak. Ujabb ezer korona is érkezett a főispán kezébe e címén.

— Uj igazgató. Széchenyi Ferenc székelyudvarhelyi főgimnáziumi tanárt a brassói főgimnázium igazgatójává nevezte ki felsőbb hatósága. Az új igazgató tudvaleg székelyudvarhelyi ember s szülővárosa a múlt évi román betörés idejéből — mikor ő is menekülni volt kénytelen — szívesen emlékszik vissza a helybeli főgimnázium szent Imre ünnepélyen mondott nagyszabású beszédére, a Manczóda tízéves jubileumára írt bájos ünnepi szindarabjára s a lapunkban megjelent kedves írásaira. Brassó városa mindent elkövetett, hogy a megüresedett igazgatói állásra a fiatal éveiben

ott működött jeles tanárt és országos nevű író megnyerje s most nagy örömmel készül fogadására, mert tudja, hogy nemcsak a reábizott iskola elsőrangú vezetője, de a város fejlett kulturális élete is kiváló munkáért nyer az új igazgatóban. Neki is, meg a nagy arányú városnak is szívből gratulálunk.

— Hősi halottak. Hivatalosan újabb három hősi halotról értesítették Mór község anyakönyvi hivatalát. Negele Ignác móri földmives, 69. gyalogezredbeli népfelkelő 1916. augusztus 8 án, — Linc Ignác 69. gyalogezredbeli gyalogs 1916. szept. 9-én — és Pisch Márton móri földmives 6-ik vartüzérezred szakaszvezetője 1916. szeptember 19-én a harctéren elvértett a hazáért.

— Közgyűlés a városnál Székesfehérvár törvényhatósága hétfőn délután tartotta júniusi rendes közgyűlést gróf Széchenyi Viktor főispán elnöke alatt. A közgyűlésnek több fontos tárgya volt, egyik másik pontja már előre jelezte a nagyobb vihart. A közgyűlés lefolyásáról a részletes tudósítást a Fejermegyei Napló holnapi száma hozza.

— Az országos vásár. Vasárnap és hétfőn tartották Székesfehérvárt az országos vásárt, amely a háborús vásárok között a leglátogatottabb volt. Nagy kínálat mellett kicsiny volt a marhákból a kereslet. Az árak ennek következtében a múlt vásár áraihoz viszonyítva 15—20 százalékkal estek. A kirakodó vásár gyenge volt.

— A muzeumgyűléslet szombaton tartotta rendes havi gyűlést Pfinn István elnöke alatt. A gyűjtemény ismét szépen szaporodott és az anyagiak a háború ellenére is igen jól állnak. A gyűjteményeket a régi helyiségekben hagyják, de azokat Marossy Arnold igazgató átrendezte őt az országos felügyelőség is dicséretben részesítette buzgó munkálkodásáért.

Katholikák tanító kitüntetés. Gőnczöl József; a Hercegfalvához tartozó mélykut—kisvenyimi zirci apátság rk. vándortanítónak június 17-én adták át az arany érdemkeresztet Előszálláson. A szent mise után az iskolában folyt le az ünnepély. Először szép hazafias dalokat énekeltek az iskolások 2 szőlamban. Ezután Korniss Boldizsár sárbogárdi főszolgabíró átnyújtotta Békei Remig zirci apátnak szép beszéd kíséretében a keresztet, hogy tűzze azt a kitüntetett mellére. Az apát kimagasló beszéd kíséretében, amelyben megemlékezett a bolgogult és a most dicsőségesen uralkodó királyról és a háború megütrő eszetalése mellett kifejtette a tanító magasztos feladatát s a jelenavolt tanítók elé a kitüntetettet példányképtül állította oda — feltűzte az arany érdemkeresztet. Ezután Gőnczöl József mondott köszönetet a kitüntetéstért. Az ünnepélyt győnyörű alkalmi ének zárta be, melyet Csöngedy István vezetett. Az iskola zsufolásig megtelt. Her-

TARCA.

Gazdaságos-e a gabona-főlek csírátlantítása?

Ira: Hajós József.

Ennek a kérdésnek feltétele azért egyszerű, mert újabb sokszor olvassuk és halljuk, hogy a kukoricát és a gabonafélék egy részét elvonják csírátlantítás végett. Tekintettel a jelenlegi zsir és olajhiányra, ezt az intézkedést nagyon célszerűnek kell tartanunk, ha igazságosan végrehajtják. Tudnunk kell, hogy a tengeriszem sulyának egytized részét a csira teszi; a csira 30 százalékot meghaladó zsirt tartalmaz. A tengeriolajat úgy készítik, hogy a tengeriszemből a csírárt alkalmas eljárással kiválasztják és valamely zsirtoldó anyaggal, pl. benzinnel az olajat kivonják, vagy pedig egyszerűen kiszitoltják a csirából az olajat, miként az olajmagvakból szokás.

A gabonafélék csírátlantítása, a csirából az olaj kivonása és a zsirtalanított csírának emberi táplálékul való felhasználása nem új és nem „háborús” eljárás, amennyiben Amerikában régóta így dolgozzák fel a tengerit. Nálunk Európában a háborús inség révén vált aktuálissá e kérdés.

Gazdasági szempontból bizonyos, hogy takarékosabb eljárás, ha a csirából zsirtoldó anyaggal vonják ki az olajat, mert így a csirából 10 százalék maradványig kivonható, a csira pedig csíraliszt

alakban visszamarad. Ellenben a sajtolásnál a csirapogácsában 5 százalék olaj marad. Figyelemre érdemes, hogy a tengericsira liszt és a csirapogácsa nagy táptértékű, fehérjeanyagokban gazdagok, ezért értékes abraktakarmányok s így közvetve az ember táplálkozását szolgálják.

A tengeri csírátlantítása egyszerű és aránylag olcsón végezhető folyamat, ezért a tengeriolaj előállítás békében is kiifutódik. Ugyanis 100 métermázsza tengeriből átlag 18 métermázsza tengeriolaj lehet előállítani. Fontos körülmény az is, hogy az u. n. keményítési eljárással a tengeriolajból kiváló minőségű margarint készíthető, melynek minősége kiállja a versenyt a legfinomabb tengerentúli növényzssirral.

Az olajoknak kemény zsirokká átalakítása, vagyis keményítése úgy történik, hogy padladium vagy platina révén hidrogént sajtoltak az olajba, ezáltal az oleinsav nagyobb része stearinavvá alakul. Ezt az eljárást a margaringyárak régóta sikerrel alkalmazzák. Ily módon sikerült a tengeriből fontos ipari növényt alkotni, míg régebben csak mezőgazdasági növényként szerepelt.

Dicsekedhetünk azzal, hogy a tengeriolaj gazdaságos előállítására magyar érdem.

Nálunk a háború kitérése utáni első évben kezdtek az erre vonatkozó kísérleteket, úgy hogy nem új berendezésekkel, hanem a magyar malmok meglévő felszeréseivel igyekeztek a tengeriből a csírárt kivonni. Az Országos Központi Hitelszövetkezet 1915-ben végezte

az első tanulmányokat; Melega János orosházi molnár volt az első, kinek sikerült a csírátlantítást egyszerű buzamalomban végezni.

E sikeres kísérletek után kezdtek a tengeriolaj előállításával Németországban és Ausztriában foglalkozni. Ausztriában a romániai tengeri import révén már a múlt évben képesek voltak nagy mennyiségű olajat előállítani; 100 métermázsza tengeriből átlag 1-2 mm. olajat nyertek.

Hazánkban a tengeritermelők legtöbbszor fogyasztók is, így a tengeri termékek csak kis része kerül piacra, ezért a tengeri csírátlantítás kérdésének szervezése vel a kormány az Országos Központi Hitelszövetkezetet bízta meg, s az a megbízást sikerrel teljesítette. Most már az ország nagy és középalmainak legtöbbjében nagyon gazdaságosan csírátlantítják a tengerit. Ennek az eljárásnak nagyértékű eredménye az, hogy a csírátlantítás által ki fogastalan minőségű tengerlisztet kapunk, s az épen mert a csirában levő zsirtartalom folytán nem oly hamar keseredik meg, mint a csírárs tengeriből örölt liszt. A csirából nyerünk nagy mennyiségű olajat, a kivont vagy kiszitolt csirapogácsát pedig állathizlalásra használhatjuk fel.

A csírátlantítás és az olaj kivonása nálunk töltetesebben történik, mint Ausztriában, hol 100 métermázsza tengeriből átlag csak 1-2 mm. olajat állítottak elő, míg nálunk, 100 mm. tengeri 1-8—2 métermázsza olajat ad, vagyis egy millió mm. tengeriből 180—200 vagon olajat és közel 800 vagon

tengericsiralisztet vagy csirapogácsát kapunk.

A buza és a rozscsírával már másként állunk.

Tudvaleg, hogy a buza és a roz csak 1 százalékos csírárt tartalmaz, ez pedig nem oly zsirus, mint a tengericsira, mert a buza és rozscsira csak 8—10 százalék zsirt tartalmaz. Hátánny az is, hogy a buza és rozscsira zsirtalantítható oly könnyen, mint a tengeri, nem is oly gazdaságosan fizet vele. Ugyanis 100 métermázsza buzából legfeljebb 6—8 kgr. olaj választható ki, tehát minden millió métermázsából csak 6—8 vagon, míg ugyanannyi tengeriből 180—200 vagon olaj nyerhető.

Ebből következik, hogy a buza és roz csírátlantítása a zsirkivonás céljából békés időkben ki nem fizetődik. De a jelenlegi nagy olaj, inség követeli s kényszerít bennünket, hogy e terményeket is zsirtalanítsuk, legalább részben. Fejlett, sőt világhírű malomparunknak, könnyű feladat a buza és a rozcsira elkülönítése, mert hiszen malmaink azelőtt is kiválasztották a csírárt a buzából és rozsból; de nem kezelték külön, hanem a finom korpába keverték.

Békében a buza és rozscsiraolaj előállítás nem gazdaságos, most azonban meg kell tenni, hogy a táplálkozáshoz okvetlen szükséges zsirt és a gépekhez, tengelyekhez szükséges olajat valahogy biztosítani tudjuk.

Az olajinség sokkal több hátránnyal s kárral jár, mint mint azt a magunkféle laikus emberek gondolják. Már eddig is kiszámíthatatlan károkat szenvedett az ország a rossz minőségű olajoknak

cegtálva község a bíró és a jegyző által képviseltette magát. Ünnepegy után az apát vendégül látta, a megjelenteket, mely alkalommal sok felköszöntő hangzott el az apát-kimagasló tószija mellett.

— **Köz és Magántisztviselők Fogyasztási Szövetkezte** igazgatósága vasárnap gyűlést tartott Kerekes Lajos dr. előlétele alatt. Vértés József előadó bejelentette, hogy a cégbejegyzési munkálatokat befejezték, az alapszabályok pedig megkapták a záradékot. Az igazgatóság erre kijelentette, hogy a munkálkodást megkezdi. Az üzleteliségi és személyi kérdéseket is hamarosan elintézik, úgy hogy az üzletet legközelebb már megnyitják, hogy az aratás után a tagok a lisztet már innen szerezhessek be. Akik az első üzletrészt még nem fizették meg, július hó 8-ig már két részletet tartoznak lefizetni, s azt a jövő hónapban már szigorubbán fogják ellenőrizni. A díjakat Rác Soma igazgatónál kell lefizetni (Általános Bank, Nádorutca) új tagok pedig Vértés József tanárnál jelentkezhetnek a Felső Kereskedelmi iskolában.

— **Tűzeset.** E hó 22-én este 8 órakor kigyulladt Mórótt az állatvásár közelében Pető György lakóháza és rövid egy óra alatt leégett. A gyorsan elősiető tűzoltók és katonák fáradozásának sikerült a közvetlen közelségben épített zsúftelek épületeket megmenteni: A ház meghaladja a 2000 koronát. A tűz állítólag a kémény repedésén kisapó lángok által keletkezett.

a gépek és közlekedési eszközök tengelyének olajozásához való alkalmazása révén. Hogy vasuti közlekedésünk oly hiányos, keseredelmes, annak egyik főoka éppen a „hadiolaj”, mely a tengelyek és csapágyak súrlódását nem eléggé csökkent. A rosszul olajozott tengely hamarosan „melegen tűz” válsz, az erős súrlódás következtében kigyúll, vagy elveszt szabályos henger alakját, idő előtt javító műhelybe kell vinni a lokomotívot vagy a kocsi. Sok a sérült gép, sérült kocsi s kevés a kijavító munkás. Gépek és kocsik híján a személy és teherszállítás egyaránt szenved, sőt az ország legfontosabb érdekeit veszélyezteti a közlekedési eszközök és a gépek gépjeinek tömeges elromlása. E bajokon segít az észszerű olajgyártás fokozása.

Ne ütközzünk meg tehát a gabonafélék elreklirálásán, míg az megokolva és egyenlő igazságosság mérlegével történik.

Minden faluban ki kellene oktatni a termelő gazdákat, hogy **miért kényszerül az állam rekvirálni**, mire használják a termést. A magyar gazdának van elég értelme ahhoz, hogy okos magyarzatra megérti a rekvirálás feltétlen szükségességét és az állam közjavára való előnyét. Ha a termelőt felvilágosítják és igazságosan rekvirálnak és a rekvirált termést valóban a közös céljára fordítják, akkor mindenki megnyugszik. Így befogjuk látni, hogy mindenkor, de főleg a háború mizériái közt nemcsak a gépeknek kell olaj, hanem az emberek lelkének is szüksége van egy másféle olajra, melyet türelemolajnak nevezünk.

— **Lky Döme és a görög keleti magyar püspökség.** Lyka Döme Pázmánd földesurának neve a múlt évben a székesfehérvári vértés vitéz és a kolozsvári kárpáti ör hadijótékonyági szobrok kapcsán szerepelt állandóan a magyar sajtóban. Most szociáldemokráciánk stockholmi viselkedésének megbélyegzésével kerül újból a sajtó szárnyára. Ezzel kapcsolatban egy igazán nagyszabású dolgot penditene meg s annak megvalósítását töle várják. Egy görög-keleti magyar Lyka Dömének Szurmay honvédelmi miniszterhez intézett nyílt levelére a következő érdekes és megfontolandó levelet írta:

Hogy mily alávaló rágalom az, amit a jeles szocialista vezéreink a stockholmi munkásgyűlekezetek elé vittek a magyarországi nemzetiségek elnyomatásáról, azt senki sem tudhatja jobban, mint mi, óhitű magyarok, görög katolikussok és görög keletiek egyaránt. Azért csopet sem csodálkozom, ha éppen egy görög keleti hitvallású ember, Lyka Döme volt az, aki oly találon megmondotta, hogy mint kellene elbánni ezekkel a hazaáruló emberekkel. Mert hiszen csak furcsa dolog a mi nemzetiségeink rabságáról beszélni akkor, mikor még kétszáz ezer óhitű magyar visel rabsorsot az ő ugynevezett nemzeti egyházaikban. Am a görög katolikus magyaroknak legalább megvan az országos bizottságuk, s az máris megcsinálta a hajdudorogi püspökséget és — mint a hírlapok írják — éppen most fardozik azon, hogy a kívül maradt hittestvérek sorsán is segítsen. De nekünk görög-keleti magyaroknak még ilyen országos bizottságunk sincsen. Már pedig mi hiába beszélünk és írkalunk egy görög keleti püspökségről, ha nincsen valami élő szervezünk, amely azt állandóan sürgetné Ne vegye nekem rossz nyevén. Lyka Döme ur, ha én annak a meggyőződésesnek adok kifejezést, hogy ő volna az a providenciális férfi, a ki ami orszagos bizottságunkat megalkotná, az rövidesen győzelemre is vezetné.

— **Katonai rendőrség Székesfehérváron.** Székesfehérvárott is életbe léptették a katonai rendőrséget s az felelősségterhes munkájában segítségére lesz a polgári hatóságoknak, főként azonban az utcákon, nyilvános helyeken található hadköteles férfiak ellenőrzését és igazolását fogja végezni. A vezetője tiszt lesz, 36 tagja közül pedig 12 honvéd, 12 huszár és 12 pilési 35. katoná. A katonai rendőrség nagyobb városokban már hosszabb idő óta működik és dicséretes tevékenységet fejt ki.

— **A szenvedélyes dohányos halála.** Szendvedélyes pipás ember volt világéletében Hungler István nagyvelegi tehene. Amde utóbbi időben trafikhiány miatt vagy egyáltalán semmiféle füstölvi va lóra nem tudott szert tenni. Követte hát többek példáját, és szaritott, apróra vágdalt füvetek nem megmártott agyszélhűdés követ kezében meghalt. Ágya mellett ráakadtak dohányzacskójára, s a tömve volt apróra vágdalt nadragulyával.

— **Belügyminiszteri rendelet a tűz és elemi csapásokról.** Ugron Gábor belügyminiszter rendeletét kiadott a székesfehérvári törvényhatalmú s abban egy régebbi rendeletet új fel, hogy ha tüzeset vagy elemi csapás fordulna elő, úgy azt azonnal jelentésük a belügyminiszteriumnak; nappal telefonon éjjel pedig táviratilag.

— **A kereskedők és iparosok hadisegély kiosztására** kiküldött bizottság pénteken tartotta meg gyűlést. A miniszter által folyósított összegből eddig vagy száz-ezer K. segélyt vagy kölcsönt osztottak szét, de a nyári munkaidőre a segélyezés szüneteltetlik. A bizottság Vértés József tükárnak munkásságáért köszönetet mondott.

— **Szublímátot ivott.** Lőrincze Áronné 30 éves tisztavardai lakos, a Magyar Király szálloda szobáronyosa vasárnap este 7 óra tájban szublímátot ivott Tettét Hillinger Miksa, a szálloda tulajdonosa szerencsére még akkor észrevette, amikor végre akarta hajtani az öngyilkosságát. Kezéből kiűtötte a poharat, úgy, hogy a szerencsétlen asszony nem mind ihatta meg. A segítségül hívott mentők Lőrincze Áronné beszállították a Szent György kórházba. Tettének oka ismeretlen, állapota súlyos.

— **Fürdőmegnyitás.** A bodajki fürdő e hó 24-én megnyitották.

— **Zsebtolvajlások.** Az országos vásáron elmaradhatatlan zsebtolvajok vasárnap is megjelentek Székesfehérvárott. Ruff Józsefné 50 koronás erszényét 50 korona készpénzzel zsebéből ellopták. A rendőrség keresi a tettest.

— **A korai burgonya legmagasabb ára.** A Közlelmzési Hivatal előke a korai burgonya árát mosott állapotban 40, mosatlan állapotban pedig 35 koronában állapította meg. Az árak helyi szállító állomás, vagonokba rakva értendők.

— **A vasutmenti birtokosok védelme.** A vasuti őrszemélyzet akként intézkedik, hogy a könnyen ellopható anyagoknak a pályán tárolásához köztelen belső való fedetlen raktározása elkerülendő és a behordásra készen fekvő mezeli termények a pályatestől lehetőleg távolra viendők. Ez a távolság a vasuti pálya tengelyétől számítva kilencvenöt méter, tehát mintegy százötven lépésnyi távolságban van megállapítva. Azok a termelők kiknek a birtokrészen a termények a vasutestől a most említett távolságra a birtok keskenységénél fogva elhelyezhetők nem volnaak, terményeiket s lehetőleg legrövidebb idő alatt a helyszínről hordassák el: akik pedig a fent említett távolságra a terményüket elhelyezhetik, a termények előtt néhány barázdát szántsanak, mert akik az elővigyázati szabályokat figyelmen kívül hagyják, a következményeket viselni tartoznak.

— **Gyűjtési akciók ajánlása.** A belügyminiszter egyszerre két leiratot intézett Székesfehérvár városához és a vármegyéhez; azokban jótékony céllal szolgáló gyűjtésre hívja fel a közönség figyelmét. Az egyik gyűjtés a „Zsófia Országos Gyermekvédezőszanatórium Egyesület” célját van hivatva előmozdítani, a másik a „József kir. herceg Szanatórium Egyesület” javára lesz november hó 1-én, a temetők ünnepén.

— **Tiszta gallér.** Angol flekma és tiszta gallér használatos szállóige volt a háború előtt, most azonban ez is megváltozott. Az angolokat is elhagyta a hagyományos hűgévér; ami pedig bennünket közlelebről érdekel, a tiszta gallér is ma holnap a múlt emléke lesz. Ugyanis, amint értesülünk, a fehérmű tisztító intézetek panaszkodnak, hogy nem tudnak keményítőt szerezni és így a tiszta gallérral is lakarekoskodni kell. Rövidesen elkövetkezik az idő, amikor egyáltalán nem keményítők a gallért, inget, kézfelőt.

— **Rövid hírek.**

— **A hadiárvának.** Kaviák Ignácné a hadiárva részére 10 koronát adományozott. Az összegét hozzácsatoltuk az Otkár hadiárva háza alaphoz — Námessy Mariska urhölgy 10 K-t jutott szerkesztőségünk újá a hadiárvának. Odaadtuk egy hadiövegnek, aki 4 kis árvaal nagy nyomorban van.

— **Köszönetnyilvánítás.** Szeretett és felejtethetlen jó nőm, illetve édesanyánk váratlan elhunytá alkalmával megnyilvánult szives részvételért fogadják mindazok, kik úgy a temetésen való megjelenésükkel, koszorúk küldésével, vagy szívünk mérhetetlen fájdalomát bármilyen módon enyhíteni kegyesek voltak öszinte és hálás köszönetünket. *Almássy család.*

— **A szülők figyelmébe.** Szives tudomására hozzuk az érdeklődő szülőknek vagy, akik gyermekeiket a gimnázium, reál, vagy a polgári iskola első osztályába öhajják beírni, azok részére a jun. és aug. hónapokban — tekintettel a hadi tanév csonka voltára — *középiskolai előkészítő tanfolyamot* nyitunk. Jelentkezni lehet f. hó 28-tól (csütörtökötől) kezdve délelőtt 11—12 óráig minden nap bezárólag július 3-ig *Kigyó utca 5. szám alatt*, s ott egyből felvilágosítással is szolgálunk. Irásbeli megkeresések is ugyanoda intézendők. *Tóth László és Závarg István tanítók.*

— **Napszerű díjazás és gyermekföldvételek a legsikerültebben** Rákóczi utca 5. szolid egységes árak. Telefon 334.

A Fejérmegyei Napló hadifogoly levelező osztálya.

A Fejérmegyei Napló hároméves nagyarányú és mindent felölő háborús tevékenységét folytatja, amikor felállította a *teljesen ingyenes hadifogoly német és francia levelező osztályát*. Hadifogóságban szenvedő katonatestvéreink a legtöbb esetben azért nem kapják meg hozzátartozóiknak leveleit, mert helytelen a címzés és magyar nyelven íródnak. Tudvaleg magyar levélcenzor rendszerint nincsen az ellenséges államokban s ennek következtében a magyar levelezéseket nem továbbítják. A német és francia nyelven írt és pontosan megcímzett levelek biztosabban eljutnak rendeltetési helyükre,

ezért állítottuk fel hadifogoly-levelező osztályunkat s az minden szombaton délelőtt 10 órától délig tart hivatalos órákat a szerkesztőség irodájában. Ez idő alatt bárkinek **teljesen ingyen** megírjuk német vagy francia nyelven a hadifogolyoknak szóló leveleket. Hadifogoly levelező osztályunkat Renaudné öngyásága, felsőbbleányiskolai francia tanárnő vezeti. Szíves fáradozását hazafiás lelkesedésből önzetlenül ajánlotta fel e nemes célra. A Fejermegyei Napló értesít mindenkit, hogy hadifogoly levelező osztálya már a múlt szombaton megnyílt.

— **Bojtorján** hajszesz korpásodás, hajbúllás ellen; üvege 2 korona, Kapható Szűcs Róbert gyógyszerárban.

Köhögés ellen kitűnően bevált házi szer a Störk-pasztila. Egy doboz ára 60 fillér. Kapható Szűcs Róbert király téri gyógyszerárban.

Színház.

Apollo mozgásház hírei.

Apolló-színház igazgatósága közli: De **Castro grófnő**. Ezen a címen hétfőn és kedden az Apolló-színház szenzációs sikerű 4 felvonásos főúri drámát mutat be, mely pompás fotográfiajánál és hatásos jeleneteinél fogva mindvégig lekötö a néző figyelmét. Előadások fél 7 és fél 9 órakor. Rendes helyárak.

Az **Uránia mozgásház hírei.** Az Uránia színház igazgatója közli:

Leszámolás az emberiséggel az Uránia június hó 27, 28 és 29-én folytatja Homunkulus sorozatát, melynek ezúttal az V. része **Van színe**. Ez az V-ik rész is egy teljes egészben képez, miert is azoknak is nagy élvezetet nyújt Olaf Föns fenomená is játéka, kik az előbbi sorozatokat nem látták. Ugy mint a többi, ez is nagyszerű látványosság. Tekintve a nagy érdeklődést, jegyek már ma válthatók Ullmann dohánytözsdejében valamint az Uránia pénztáránál. Szombaton és vasárnap Paul Wegener legjobb filmje a „Gölem és a táncosné” kerül színpadra.

Uránia színház.

Hétfőn és kedden:
(június 25 és 26-án)

Filmérdekességek !!

A CSONTVÁZ

Drámai látomány 1 előjáték
:: 4 felvonásban. ::

Rendes helyárak.

Előadások fél 7 és fél 9 órakor.

APRÓHIRDETÉSEK.

Bármínemű eladásnál, vételnél, lakáskeresésnél, kiadásnál a legalkalmasabb és legcélravezetőbb mód, ha az apró hirdetésekben közzéteszük. A hirdetés eredménye tekintettel a Fejermegyei Napló rendkívül nagy elterjedtségére, biztos: A Fejermegyei Naplót Székesfehérvárról az egész város olvassa, mindenütt megtalálható. Sőt a vármegye minden községben nagy elterjedtségnek örvend. — Ezenkívül az ország minden részébe jár, sőt külföldre is. Az apróhirdetés díjazabása olcsó. 10 szög 1 korona. Azo felül minden szó 5 fillér. Vastagabb betűkkel kétszeres ár fizetendő. Az apróhirdetés levelezőlap, telefon útján is feladható. Vidékről legcélszerűbb postautalványon küldeni a szöveget és a hirdetési árt. — **Ezen hirdetéseknek szerződés köthető s akkor jut kedvezmény is jár.**

Anyasertés eladó jó - faj. Gáztelep u. 23.

Házoladás.

A székesfehérvári 2905. sz. tkvi. betétben A + 1 sor, 25. hrszám alatt felvett Szent István-ter 3. sz. alatti lakóháza alulírott a tulajdonos megbízásából **f. évi július hó 1-én irodámban (Nádor-utca 13. Koronafi-ház) tartandó önkéntes árverésen a legtöbbet ígérőnek eladni fogom.**

Az árverési feltételekre nézve ügyvédi irodámban bővebb felvilágosítás nyerhető.

Dr. Molnár János, ügyvéd.

Apolló - színház.

Hétfőn és kedden.
(június 25 és 26-án)

Szenzációs sikerű filmmatrakció!

De Castro grófnő

Főúri dráma 4 felvonásban.

Remek kiegészítő műsor.

Előadások fél 7 és fél 9 órakor.

Rendes helyárak.

UJ LAP

pártokon felül álló keresztény-szociális irányú politikai napilap, amely az egész országban elterjedt és mindennap képekkel jelenik meg 8 oldal tartalommal, amelyben minden hirt hoz röviden, töltséges szószaporítás nélkül.

UJ LAP valamennyi előfizetőjének és olvasójának minden ügyben teljesen díjtalanul ad tanácsot, felvilágosítást és utbaigazítást és minden nap az Üzletkben és a Fejermegyei Napló árusítójánál 4 fillérért kapható.

Egy jó karban levő disznó ól eladó. Szömörce u. 2.

10 hektó új bor eladó. Wayer György, Nyergesdülő 650.

Kocsis jó fizetéssel, percenttel felvételik a Palotai utcai-szikvizgyárában. Jelenkezni a gyárigazgatónál lehet.

Utcai és piaci árusításra magas jutalék mellett elárúsítók kerestetnek. Tízennégy éven felüliek jelentkezhetnek a kiadóhivatalban.

Nemes krizantim palánta külfőléle színű fajtákból kapható: Széchenyi-utca 26.

A MAGYAR KÖNYVPIACON

ORSZÁGOS FELTÜNET KELTETT

Dr. Vass József könyve:

Szent Agoston vallomásai.
CSINOS, IZLÉSES KIÁLLÍTÁSBAN
a két kötetes szép mű 6 koronáért

Horváthné és Rónayné könyvkereskedésében kapható. Kossuth-u.

Az első kiadás csaknem teljesen elfogyott.

Legszébb hadijótékonyaságot gyakorolja,

A VILÁGHÁBORÚ ÁRVÁIT SEGITI MEG,
HA LEVELEZÉSÉNél ZÁRÓBÉLYEGÜL
A MŰVÉSZI KIÁLLÍTÁS

**dr. Prohászka Ottokár hadiárvház
LEVÉLZÁRÓ BÉLYEGEIT**

HASZNÁLJA. KAPHATO:
Horváthné és Rónainé papírkereskedésében
Kossuth-utca. Két és tíz filléres levélzáróbélyegek.

**Katolikus Népszövetségi
Biztosítási Iroda.**

Díjai a legminimalisabbak. Egyetlen elsőrangú írtatár sem szabhat olcsóbb újat.

Biztosításokat felvesz:

Életbiztosításokat tőkére, vagy életjáradékra, halál, vagy elegendés esetére, leánykiházasítási és jün ellátásbiztosításokat, valamint jelezalagos életbiztosításokat, ugyszintén családi ellátási biztosításokat.

Páratlan kedvezmény a papság részére.

Tűzbiztosításokat, száraz és gyújtó villámcsapás ellen, rombolási károk is megérietnek. Templomokat, zárdákat, ingó és ingatlan tárgyakat, épületeket, termést, lak és ipari berendezéseket, árukat és gépeket. — Lábon álló termést.

Betöréses lopás ellen templomok, zárdák értékárnyait, szövelkezetek, pénzintézetek, áruaktárak, háztartási és irodaberendezéseket. — Harangokat repedés ellen.

Rablás ellen pénztári helyiségeket, valamint pénztári kiküldötteket.

Jégkár ellen mindennemű terményeket.

Szavatossági biztosítást templomok, egyletek, iparosok, kereskedők, gyárosok, gazdák, községek, ügyvédek, orvosok, gyógyszereszek, fűrdők, szállodák számára.

Automobil biztosít, óvadék és kezességi biztosítás. Eltulajdonítás, lopás, hűtlén kezeles és sikkasztás elleni biztosítás.

Utípodgyász biztosítás és baleset ellen.

Budapest, IV., Ferenciek-tere 7.